

Bildiri Kitabı: *Bir Bilim Kategorisi Olarak "KADIN" Uluslararası Sempozyumu*. Edebiyat, Dil ve Kültür Çalışmalarında Kadın. Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eskişehir, 2008, s. 31-37.

Doç. Dr. Ayfer AKTAŞ¹

Karşılaştırmalı Dilbilim Açısından Türkçe Ve Almanca Deyimlerde Kadın

Deyimler bir kültürün zenginliklerini gösteren olgulardır. Her toplumun kendi kültürüne özgü deyimleri vardır. "Deyimler, anlatım özgülüğü olan sözlerdir. Atasözleri gibi, halkımızın gözleme dayanan ince zekâsını, bilincini, gerçekçiliğini, ileri görüşlülüğünü, duyarlılığını, kültürünü yansıtır. Uzunca anlatılacak bir durumu ya da düşünceyi, kısa, kestirme bir yoldan belirtme niteliğine sahip oldukları için, dilimize ayrı bir canlılık ve renk katarlar" (Köklügiller 2008: 3). Deyimler, en az iki kelimededen oluşur. Kelimelerin yeri ve türleri değişmez. Türkçe'mizdeki deyim sayısı hakkında değişik veriler göze çarpmaktadır. Köklügiller'e göre Türkçede deyim sayısı 6.000'e ulaşmış, Aksoy'un verdiği bilgiye göre bu sayı tam 6.309, Püsküllüoğlu'nun sözlük bilgisine göre ise bu sayı tam 12.000 (bkz. Köklügiller 2008, Aksoy 1988, Püsküllüoğlu 1998). Deyim sayısı ne kadar olursa olsun, Türkçe'miz kavramca zengin ve anlatım gücü üstün bir dildir (Köklügiller 2008: 3). Aynı zenginlik tüm dillerde gözlemlenmektedir, örneğin şu anda Almancada da 10.000'den fazla deyim bulunmaktadır (bkz. Duden 2002).

Bu çalışmada hem Türkçe hem Almanca deyimlerinde sıkça görülen "kadın" konulu deyimlerin eşdeğerlilik, çeviri ve anlam sorunları irdelenecek. Hepimizin bildiği üzere deyimlerin en berlirgin özelliklerinden biri, onların deyimsel ve aynı derece zengin anlamlarıdır. Bu zenginliğin hem Almanca hem de Türkçe deyimlerde bulunduğu bilinmektedir. Her iki dilde de kadın konusunu içeren çok sayıda

---

¹ Marmara Üniversitesi, Alman Dili ve Edebiyatı Bölümü

deyim bulunmaktadır. Kimi zaman bu kadın annedir, kimi zaman sevgili ya da eşdir. Hem Almandada, hem Türkçede birbirine benzeyen deyimler bulunmaktadır, örneğin: *ana kucağındaki gibi* (Türk.) – *wie bei Mutttern* (Alm.); *ana kuzusu olmak* (Türk.) – *ein Muttersöhnchen sein* (Alm.), yada *an Mutters Schürze hängen* (Alm.); *anasının eteğinin dibinden ayrılmamak* (Türk.) – *der Mutter am Schürzenzipfel hängen* (Alm.). Onun dışında kültürümüze özgü ifadeler bulunmaktadır, örneğin: *elin hamuru ile erkek işine karışmak, saçını süpürge etmek, kızım sana söylüyorum, gelinim sen dinle, saçı uzun aklı kısa*. Yine Alman kültürüne özgü deyimler de bulunmaktadır, örneğin: *Tante Emma Laden, Schwachheit, dein Name ist Weib, Lieschen Müller, das schwache Geschlecht* yada *das schöne Geschlecht*.

Karşılaştırmalı Deyimbilim açısından bakıldığında, çalışmaların ve araştırmaların birçoğu farklı dillerin deyimlerinde ortaya çıkan eşdeğerlilik (Alm. Äquivalenz) kavramı ile ilgililer. Türkçe ve Almanca gibi farklı dil ailelerinden gelen dillerde genellikle üç farklı eşdeğerlilik grubu ortaya çıkmaktadır: tam eşdeğerlilik, kısmi eşdeğerlilik ve sıfır eşdeğerlilik. Hangi deyimlerde her iki dilde de tam eşdeğerlilik, hangilerinde kısmi eşdeğerlilik gözlenmektedir? Hangi deyimlerin yapısında benzerlik, hangilerinde hiç benzerlik görünmüyor? Ayrıca kadınlar deyimlerde nasıl gösteriliyor, olumlu mu, olumsuz mu? Kadınlar ne olarak deyimlerde ele alınıyor? Bu çalışmada bu sorulara cevaplar aranacaktır.

Kahramantürk'ün ifadesine göre deyimler bir filmin negatiflerine benzemektedir, çünkü herhangi bir şekilde film çekildiyse, filmde bu kaydı hem silmek hem de düzeltmek biraz zor oluyor (Kahramantürk 2001: 59). Örneğin günümüzde artık bir çok büyük şehirde mahalle kavramı kaybolmaktadır, ama yine de bir "mahalle karısından" bahsettiğimiz zaman, hepimiz bu deyim'in 'kavgacı, çaçaron terbiyesi kıt kadın' anlamına geldiğini biliyoruz. Almanca deyimlere baktığımızda da aynı olay sözkonusu olmaktadır. Örneğin 'eine Oma ist doch kein D-Zug'! (Anlamı: ben daha hızlı olamam, benim yaşında ancak bu kadar oluyor). Günümüz Alman gençliğine bu deyim'i sorduğumuzda, D-Zug (Durchgangszug-her istasyonda durmayan bir tren) terimini bilmezler ve asla hızlı bir tren olarak da algılamazlar.

Yine kadını çok aşağılayıcı ve negatif gösteren birçok deyim bulunmaktadır. Örneğin Türkçede herkesin bildiği bir deyim vardır *saçı uzun, aklı kısa*. Bu deyim kadınları küçümsemek için erkekler tarafından kullanılan ve günümüz kadınlar tarafından çok eleştirilen bir ifade, ama bir deyim olarak varlığını sözlüklerde korumaktadır. Birçok deyim kelime yapısında bile cinsiyet ayrımı göze çarpmaktadır. Örneğin bir *hayat adamı*'ndan bahsettiğimiz zaman 'giriştiği her işi başarı ile yürütebilen bir kişi'den" sözederiz. Fakat *hayat kadın*'ın olumsuz anlamını hepimiz bilmekteyiz. Aynı şekilde *adam gibi* dediğimiz zaman ne kadar olumlu çağrışımlar oluyorsa *karı gibi* dediğimiz zaman çok olumsuz çağrışımlar olmaktadır. Diğer tarafta Türk Dil Kurumu'nun Türkçe Sözlüğü'nde *iş kadınının* anlamına baktığımızda karşılığında *iş adamı* ile açıklanıyor (TDK 2005: 997). Bu da *kadın* ve *adam* kelimesinin eşitliğini gösteriyor gibi.

Almancaya baktığımızda da benzer ayrımlarla karşılaşırız. Örneğin *das schwache Geschlecht* denildiği zaman, güçsüz olmaları da, genel olarak kadınlardan söz edilmektedir. Buna karşın *das starke Geschlecht* denildiği zaman da genel olarak erkekler kastediliyor. Bu arada erkek gerçekten kuvvetli mi, kuvvetsiz mi, çelimsiz mi, kimseyi ilgilendirmiyor, çünkü erkeklerin tümü *das starke Geschlecht* oluyor.

"Günümüzde ise kadın, özellikle iş hayatında olması dolayısıyla daha göz önündedir. Hatta feminizm gibi kadın hareketleri bu durumu biraz da mücadele havası içinde keskinleştirmektedir. Zaten büyük çapta erkek egemenliğine dayalı bir toplumda, eğitim seviyesini de hesaba katarsak böyle bir sonuç kaçınılmazdır" (Koç 2002: 105).

Bu çalışma için Türkçe Deyimler sözlükleri taranmış ve Püsküllüoğlu ile Aksoy'un sözlüklerinden toplam 141² tane, Almanca'da ise 10.000 deyim içeren "Duden - Redewendungen" deyimler sözlüğünden 119 *kadın* ile ilgili deyim bulunmuştur.

---

² Aslında bu çalışmanın sonunda Türkçe ve Almancada araştırılan toplam 260 kadın ile ilgili deyimler bir liste halinde ilave edilecekti (Türkçe 141+Almanca 119=Toplam 260), ancak sayfa sınırlaması nedeniyle bunlara yer verilememiştir.

Kadınları konu alan deyimleri Türkçede ve Almancada anlam yönünden incelediğimizde, bu deyimlerde kadının toplumsal rolleri belirtildiğini görmekteyiz. Geleneksel roller olarak tanımlanabilecek kadınlara özgü işler, yaşanan evin içi ile sınırlandırılmış bulunmaktadır. Bunların içinde en önemlisi annelik görevi olarak belirlenmektedir (Külebi 1989: 11). Hem Türkçede, hem Almancada araştırılan sözlüklerde aşağıdaki deyimlerde *ana* kelimesine rastlanmıştır:

Anası onu kadir gecesi doğurmuş,
Anasının kızı,
Anasının körpe kuzusu,
Ana kuzusu,
Ana kucağı,
Analar ne doğurmuş!

Toplam 141 deyimden 42 deyim *ana* (*anne*) kavramı ile ilgilidir. Dolayısıyla sadece bu gruba ait tüm deyimler verilmektedir: ana bir, ana hali olmak, ana kucağı, ana kuzusu, ana yarısı, ana yüreği, anadan doğma, anadan sıksa, ne yapsın muska, anadan yeni doğmuşa dönmek, analık eliyle vermek, anam beni bir daha mı doğuracak?, anamın ak sütü gibi helal olsun, anamın eğirdiği, babamın dokuduğu, anan güzel mi?, anan turp, baban şalgam, sen içinde gübeşeker, anan yahşi, baban yahşi demek, ananız taş yesin, yarımşardan beş yesin, anası ağlamak, anası sarımsak, babası soğan, anası usta yufka yapar, çocuklar usta çift çift kapar, anası yerinde, anasında emdiği süt burnundan gelmek, anasından doğduğuna pişman, anasından doğduğuna pişman etmek, anasını ağlatmak, anasını bellek, anasını satayım, anasını sattığım, anasının eğirdiği, babasının dokuduğu, anasının gözü, anasının ipini (ipliğini pazarda) satmış, anasının kızı, anasının körpe kuzusu, anasının nikâhını istemek, at anası, bir donu var kırmızı, kâh anası giyer kâh kızı, dev anası, on doğurmuş Osman anası, yok ananın örekesi. Almanca deyimlere baktığımızda anne kavramı Türkçe deyimlerdeki kadar fazla değil. 119 deyimden sadece 13'ü anne kavramı ile ilgili:

wie bei Müttern,
wie eine Mutter ohne Brust,
der Mutter an der Schürze hängen,
der Mutter am Schürzenband hängen,
etwas mit der Muttermilch einsaugen.

Almanca deyimleri incelerken bir başka konu daha dikkatimizi çekti. Anne kelimesinin dışında bir de büyükanne kelimesine deyimlerde sıkça rastlanmıştır, örneğin:

Eine alte Oma ist doch kein D-Zug?,
das kannst du deiner Großmutter erzählen,
dafür muss die alte Oma lange stricken,
wenn meine Oma Räder hätte, wäre sie ein Omnibus,
pflanz deine Großmutter,
jetzt gehts rund, zuerst die Oma, dann der Hund.

Türkçe ve Almanca deyimlerde ayrıca kadının hamilelik durumu ile ilgili de pek çok deyim bulunmaktadır. Örneğin Türkçede aşağıdaki deyimler bulunmaktadır:

ana hali olmak,
iki canlı olmak,
karnı burnunda,
karnı yüreğinde.

Almanca deyimlerde kadının hamile olma durumu, Türkçede bu konuyu içeren deyimlerden fazla:

Mutterfreuden entgegensehen,
guter Hoffnung sein,
ein Kind unter dem Herzen tragen,
bei jmdm. hat es gekingelt,
der Klapperstorch hat bei jmdm. ins Bein gebissen,
der Storch hat angerufen,
Mutterfreuden genießen.

Birçok deyimlerde kadının iffetsizliğinden ve namussuzluğundan söz edilmektedir, örneğin Türkçe deyimlerde aşağıdaki deyimler göze çarpmaktadır:

Altın adı pul oldu, kız adı dul oldu,
ellenmiş dillenmiş,
kenarın dilberi,
ortalığa düşmek,
orta malı,
sokak süpürgesi.

İki toplum arasındaki kültür farkına rağmen, Almanca deyimlerde de aynı konuyu içeren deyimler görmekteyiz:

ein leichtes Mädchen,
ein gefallenes Mädchen,
ein spätes Mädchen,
ein Mädchen von der Straße,
eine Frau mit Vergangenheit,
eine Frau steht Ecke.

Araştırılan sözlüklerde kadını genel olarak olumsuz gösteren 45 tane deyim bulunmaktadır:

ahı gitmiş, vahı kalmış,
anadan sıksa, ne yapsın muska,
Çarşamba karısı,
Deli Raziye/Saraylı,
eksik etek,
sokak süpürgesi.

Toplam 141 Türkçe deyimden, kadını genel olarak olumlu gösteren sadece 17 deyim bulunmaktadır:

Bir içim su,
cami yıkılmış, ama mihrap yerinde,
eteğini göstermez,

gözdesi olmak,
hamam ağası,
hanım hanımcık.

Almanca deyimlerde de durum farklı değil, kadını olumlu gösteren sadece 18 deyim bulunmaktadır:

bessere Hälfte sein,
Dame von Welt,
das schöne Geschlecht,
höhere Tochter,
schön/frisch wie der junge Morgen,
wie bei Muttern.

Almanca deyimlerde kadını olumsuz gösteren deyim sayısı 24:

blondes Gift,
hinten Lyzeum, vorne Museum,
kesser Vater,
Lieschen Müller,
Unschuld vom Lande,
von hinten Blondine, von vorne Ruine.

Deyimlerde Eşdeğerlilik

Ana dili Türkçe olan kişiler dahi, zaman zaman deyimleri anlamakta zorluk çekerler, çünkü deyimlerde kullanılan kelimler düz anlamlarını ifade etmemekteler. Dolayısıyla özellikle yabancı dil öğretiminde deyimleri aktarmakta ve deyimlerin başka dillere çevirisi açısından yaklaştığımızda, büyük zorluklarla karşılaşmaktayız (Sağlam 2001: 47).

Karşılaştırmalı Deyimbilim açısından bakıldığında, çalışmaların ve araştırmaların birçoğu farklı dillerin deyimlerinde ortaya çıkan eşdeğerlilik kavramı ile ilgililer. Türkçe ve Almanca gibi farklı dil ailelerinden gelen dillerde genellikle üç farklı eşdeğerlilik grubu

ortaya çıkmaktadır: tam eşdeğerlilik, kısmi eşdeğerlilik ve sıfır eşdeğerlilik.

Tam Eşdeğerlilik

Hem Türkçe hem Almanca deyimlerde tam eşdeğerlilik sözkonusu ise bu zorluk yabancı dil öğrenen kişilerde bile yaşanmamaktadır (Kahramantürk 2001: 64). Bu gruba giren deyimler çevirilerde çok fazla problem yaratmıyor, çünkü her iki dilde hem yapısal açıdan hem de anlamsal açıdan birbirine benzemektedirler, örneğin Türkçede kullanılan *boynuz takmak* deyiminin anlamı 'kadın için: kocasını başka erkeklerle aldatmak' (Püsküllüoğlu 1998: 200). Bu deyim karşılık Almandada tam eşdeğerlilik gösteren *jmdm. Hörner aufsetzen* deyimini bulunmaktadır.

Bu çalışmada araştırılan deyimlerde bu gruba giren sadece bir örnek bulunmuştur.

Kısmi Eşdeğerlilik

Bu gruba giren deyimlerde bulunan kelimelerin en az biri diğer dildeki deyimde de bulunması ve örtüşmesi gerekiyor, örneğin: *anasının kuzusu* deyimini Türkçedeki anlamı 'çok nazlı büyütülmüş, sıkıntıya, güç işlere alışmamış kimse' (Püsküllüoğlu 1998: 83). Almandada benzer anlamı *Mammis Liebling* veya *Muttis Liebling* [annenin canı] veya (Duden 2002: 499) adlı deyimler bulunmaktadır. Yine bu deyim çok benzeyen, fakat yapısı biraz değişik olan *ana kuzusu olmak* deyimini Türkçede bulunmaktadır, bu deyim de tam Almanca karşılığı *ein Muttersöhnchen sein* deyimini kullanılmaktadır. Bu deyimlerin anlamları aynı, fakat yapıları ve kelimeleri farklı. Ama en azından bir kelime aynı: anne ve karşılıkları. Bu gruba giren ikinci bir örnek *ana kucağı gibi* 'ananın kişiye hazırladığı sevecenlikle, sevgiyle dolu sıcak ortam, ana yanı' (Püsküllüoğlu 1998: 83). Bu deyim Almandada da deyim olarak bir karşılığı bulunmaktadır: *wie bei Muttern*. Yine anlamı aynı, fakat yapısal açıdan farklı (Duden 2002: 529). Türkçemizde çok konuşan kadınlar için *laf ebesi* 'herkese laf yetiştiren, söyleyecek sözü bol olan kadın' (Püsküllüoğlu 1998: 585) deyimini vardır, Almandaya baktığımızda aynı anlama gelen

Klatschbase kullanılmaktadır. Yine Almandan yola çıkarak bakıldığında bu gruba giren *ein Mädchen von der Straße* ve Türkçede *sokak kadını* 'kötü yola düşmüş kadın' (Püsküllüoğlu 1998: 704) anlamına gelen bir deyim bulunmaktadır.

Sıfır Eşdeğerlilik

Bu eşdeğerlilik modelinde deyimlerin başka bir dile aktarılmasında sadece çeviri açısından bir karşılık bulunmaktadır, fakat edimbilimsel ve biçimbilimsel açıdan bakıldığında bir kayıp sözkonusu. Sadece deyim anlamı diğer dile aktarılıyor, fakat hiçbir şekilde erek dilde bir benzerlik gözlenmemektedir, örneğin: *sokak süpürgesi* deyiminin anlamı 'evinde oturmayıp sokak sokak gezen, sürtük kadın' (Aksoy 1988: 1041). Bu deyim bir benzeri Almandan bulunmamaktadır. Dolayısıyla anlamı ancak düz anlatım ile diğer dile aktarılabilir. Bu gruba baktığımızda iki farklı aktarım sözkonusu. İlk örneklerde görüldüğü gibi, bu gruba giren bir deyim ya düz bir ifade ile ya da bir yine deyim ile diğer dile aktarabiliriz, ancak erek dildeki deyim yapısı her yönü ile çok farklı bir şekilde karşımıza çıkmaktadır. Yine Almanca deyimlerden bir örnek ile devam edelim, örneğin *Tante-Emma-Laden*'dan bahsettiğimiz zaman gözümüzün önüne 'küçük bir mahalle bakkalı' geliyor (Duden 2007: 1661). Alman kültüründe bu deyim bir kavramdır. Bizim kültürümüzde ise kadın bakkal pek görülmemiştir. Peki bunu Türkçeye nasıl çevireceğiz? O halde, ancak anlamını Türkçede verebiliriz, o da erkek olan *mahalle bakkalı* olabilir. Dolayısıyla bu yapı da sıfır eşdeğerlilik grubuna girmektedir. Türkçe deyimlerden başka bir örnek *fıstık gibi [kız]* 'çok çekici, çok alımlı, çok güzel [kadın]' (Püsküllüoğlu 1998: 356). Almandan bu ifadeyi aktarmak istediğimizde yine birebir bir karşılık bulamıyoruz. Dolayısıyla anlamını aktarmaya çalıştığımızda belki *dufte Biene* (Tekinay 1984: 7) diyebiliriz ve böylece yine bir deyim ile karşılıklı oluruz.

Sonuç

Bu çalışmaya başlarken hangi deyimler sözlüklerini taramam gerektiğini çok düşündüm ve sonunda hem Türkçede hem Almandan en çok kullanılmakta olan sözlükleri seçtim. Fakat bir çok kullanımda olan deyimlere de rastlamadım. Örneğin, Türkçede

hükümet gibi kadın, Devlet ana, kadın değil mi, anasının eteğinin dibinden ayrılmamak, yada Almandada typisch Frau, Frau am Steuer, dumme Gans gibi herkesin bildiği ve kullandığı deyimler sözlüklere alınmamış. Dolayısıyla bu çalışmanın bir diğer sonucu da, sözlüklerimizin güncellenme sorunudur. Örneğin, Almanca deyimler sözlüklerine *First Lady* kavramı İngilizce olmasına rağmen, girmiş. Aslında günümüz Türkçe'mizde de bu bizde de bir kavramdır, ama hiçbir Türkçe deyimler sözlüğünde bulunmamaktır. Yabancı sözcüklerden oluştuğu için, sözlüklerde olması gerekir mi, gerekmez mi, ayrı bir tartışmadır. Fakat günümüz gazetelere ve Edebiyat eserlerine bile bu kavram girmiştir.

Bu çalışma için Türkçede 141, Almandada ise 119 kadını konu alan toplam 260 deyim araştırılmıştır. Deyimleri incelerken, Türk ve Alman toplumunun kültür farkı hemen göze çarpıyor. Bir taraftan ataerkil bir toplum olduğumuzu görmekteyiz, çünkü 141 Türkçe deyimden 45'inde (% 32) kadın olumsuz ve sadece 17 deyimde (% 12) kadın olumlu gösterilmektedir. Almanca deyimlere baktığımızda toplam 119 deyimden 18'i (% 15) kadını olumlu, 24'ü (% 20) olumsuz göstermektedir. Fakat Türkçedeki kadını olumsuz gösteren 45 deyime karşın, kadının Türk toplumunda anne olarak önemini 42 tane anne konulu deyimde görmekteyiz. Bu belki Türk toplumunun dini inançlarıyla da, örf ve adetlerimizle de ilgili olabilir, çünkü *Ananın ak sütü gibi helal olsun* gibi deyimler adı geçen grupta bulunuyor. Diğer taraftan Türkçe deyimlerde anne veya ana kelimesi sadece olumlu bir şekilde geçmiyor, örneğin *Yok ananın veya anasını sattığım* gibi olumsuz ifadeler de anne ile ilgili deyimlerde geçmektedir.

Eşdeğerlilik konusuna gelince, tam eşdeğerlik grubuna sadece bir çift deyim (% 0,8) yerleştirebildik. Kısmi eşdeğerlilik grubuna her iki dilden toplam 104 deyim (% 40), geri kalan 154 deyim (% 59,2) de ise sıfır eşdeğerlilik saptanmıştır. Bu sonuca göre karşılaştırmalı dilbilim açısından kadını konu alan deyimlerin incelenmesinde iki toplumun kültür farkından veya kadına bakış açısından dolayı ele alınan deyimlerde eşdeğerlilik açısından fazla ortak deyim bulunamamıştır.

Kaynakça:

- Akar, Yaşar (2000). *1000 Idiome und ihre Anwendung – Beispiellhaft dargestellt. Deutsch-Türkisch, Türkisch-Deutsch (1000 Deyim Örnek Cümlelerle Açıklamalı)*. Ankara: Hacettepe Taş Yayıncılık.
- Aksoy, Ömer Asım (1988). *Deyimler Sözlüğü 2*. İstanbul: İnkılâp.
- Aktaş, Ayfer (2007). “Übersetzungsprobleme der Phraseologismen in der Fachsprache ‘Wirtschaft’,” X. *Türkischer Internationaler Germanistik Kongress ‘Toleranz und Begegnungen’* içinde. Konya: Selçuk Üniversitesi. S. 31-46.
- Aktaş, Ayfer (2008). *Die usuellen Wortverbindungen in der Wirtschaftssprache im Deutschen und ihre Entsprechungen im Türkischen*. Frankfurt am Main: Peter Lang Verlag.
- Coşan, Leyla (2007): “Phraseologismen mit ‘Herz’ in den Volksmärchen der Brüder Grimm und ihre Übersetzung ins Türkische”. *Sprachreport 2/2007* içinde. Mannheim: IDS, s. 2-8.
- Duden (2002). *Redewendungen. Wörterbuch der Idiomatik*. Band 11. Mannheim, Leipzig, Wien, Zürich: Dudenverlag.
- Duden (2007). *Deutsches Universalwörterbuch*. Mannheim, Leipzig, Wien, Zürich: Dudenverlag.
- Duman, Seyyare (1998). “Frauenbild in türkischen und deutschen Sprichwörtern”. 6. *Germanistik Sempozyumu “Açılımlar, Olanaklar ve Ereklere”* içinde. Mersin: Mersin Üniversitesi. S. 111-117.
- Kahramantürk, Kuthan (2001). “Interlinguale und interkulturelle Aspekte der deutschen und türkischen Phraseologismen – dargestellt anhand von Somatismen und Zoosemismen”, *İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Yayınlarından, Alman Dili ve Edebiyat Dergisi. Studien zur deutschen Sprache und Literatur XIII* içinde. İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- Koç, Aylin (2002). “Argoda Kadın”. *Türk Kültüründe Argo. Gürsoy-Naskali, E., Sağol, G. (Editör)* içinde. Haarlem: SOTA. S. 103-114.
- Köklügiller, Ahmet (2008). *Türkçe Deyimler Sözlüğü*. İstanbul: Bahçeşehir Yayınları.
- Külebi, Oya (1989). “Kadın Hakları Konusunda Toplumbilim Açısından Bir Yaklaşım”. *Hacettepe Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Dergisi, Sayı 1-2, Cilt 6* içinde. Ankara: Hacettepe Üniversitesi. S. 7-20.
- Püsküllüoğlu, Ali (1998). *Türkçe Deyimler Sözlüğü*. Ankara: Arkadaş Yayınevi.

Sağlam, Musa Yaşar (2001). "Atasözleri ve Deyimlerde İmgelem".
Hacettepe Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Dergisi, Sayı 1, Cilt 18 içinde.
Ankara: Hacettepe Üniversitesi. S. 45-51.

Tekinay, Alev (1984). *Wörterbuch der idiomatischen Redensarten.
Deutsch-Türkisch. Türkisch-Deutsch.* Stuttgart: Klett Verlag.

Türk Dil Kurumu - TDK (2005). *Türkçe Sözlük.* Ankara: TDK.